

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور
۳۲. تحلیلی بر افزایش نرخ سوخت گاز در
صنایع پتروشیمی و پالایشگاهی

دوره یازدهم - سال دوم

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

شماره ثبت: ۷۱۵

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۷۹۷۶

دی ماه ۱۴۰۰

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

به نام خدا

فهرست مطالب

۲ مقدمه
۳ تبیین موضوع
۵ بررسی تأثیر سیاست افزایش نرخ سوخت گاز پالایشگاه‌های نفتی و پتروشیمی‌ها بر اقتصاد این صنایع
۹ جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۳۲. تحلیلی بر افزایش نرخ سوخت گاز در صنایع پتروشیمی و پالایشگاهی

چکیده

افزایش نرخ سوخت گاز تحویلی به صنایع پتروشیمی و پالایش نفت تا معادل نرخ خوراک گاز صنعت پتروشیمی، با هدف کاهش یارانه پنهان انرژی، افزایش درآمد دولت و تک‌نرخ شدن نرخ گاز طبیعی تحویلی به صنعت پتروشیمی، به‌عنوان ردیف درآمدی ذیل تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ در نظر گرفته شده است. نتایج گزارش حاضر که تحلیلی بر آثار اتخاذ این سیاست افزایش قیمت بر صنعت پتروشیمی و پالایش نفت است، حاکی از تأثیر منفی این سیاست بر بازار سرمایه به سبب کاهش حاشیه سود به نسبت زیاد شرکت‌های پتروشیمی (به‌ویژه پتروشیمی‌های خوراک گازی) و پالایش نفت، با توجه به ارزش قابل توجه سهام شرکت‌های پتروشیمی و پالایشی عرضه شده در بورس اوراق بهادار است. از دیگر تبعات اعمال این سیاست، زیان‌ده شدن برخی از پتروشیمی‌های خوراک مایع، به مخاطره افتادن وضعیت مالی پتروشیمی‌های تازه به بهره‌برداری رسیده و کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری جدید در صنایع پتروشیمی و پالایش نفت است که همگی موارد، مغایر سیاست حمایت از تولید می‌باشند.

لذا با هدف کاهش تبعات سیاست مدنظر و تک‌نرخ شدن سوخت و خوراک گاز طبیعی مصرفی پتروشیمی‌ها و با لحاظ تأمین مبلغ برآورد شده ذیل ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱، پیشنهاد می‌شود نرخ سوخت گاز صنعت پتروشیمی و پالایش

نفت و نیز مجتمع‌های احیای فولاد به تدریج و طی سه سال به نرخ خوراک گاز پتروشیمی برسد. بنابراین در سال ۱۴۰۱، این نرخ‌ها برابر ۶۰ درصد نرخ خوراک گاز پتروشیمی خواهد بود و راجع به سایر صنایع نیز مطابق لایحه بودجه، سوخت گاز با نرخ معادل ده درصد (۱۰٪) نرخ خوراک گاز صنعت پتروشیمی است. بدین ترتیب مضاف بر کاهش کمتر حاشیه سود شرکت‌های پالایشی و پتروشیمی نسبت به سناریو مطرح شده در لایحه بودجه (نرخ سوخت گاز معادل نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها)، مخاطرات عنوان شده قبلی نیز تا حد خوبی تقلیل یافته و به دلیل وجود قابلیت پیش‌بینی‌پذیری تغییرات اعمالی در نرخ سوخت صنایع در سال‌های آتی، فرصت برای این صنایع جهت تطبیق با شرایط جدید وجود خواهد داشت.

در صورت عدم اعمال سیاست ارائه شده و اصرار بر اعمال سیاست یکسان‌سازی نرخ سوخت و خوراک گاز پتروشیمی‌ها طی یک سال در لایحه بودجه یکساله ۱۴۰۱، پیشنهاد می‌شود نرخ خوراک گاز صنعت پتروشیمی به معادل ۸۵ درصد نرخ حاصل از فرمول قیمت‌گذاری خوراک گاز طبیعی پتروشیمی‌ها تغییر یافته و سوخت گاز صنعت پتروشیمی و پالایش نفت و نیز مجتمع‌های احیای فولاد با نرخ خوراک گاز تعدیل یافته محاسبه شده و راجع به سایر صنایع نیز مطابق لایحه بودجه، سوخت گاز با نرخ معادل ده درصد (۱۰٪) نرخ خوراک گاز تعدیل یافته صنعت پتروشیمی باشد.

مقدمه

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، افزایش نرخ سوخت گاز طبیعی تحویلی به صنایع، به‌ویژه صنایع پالایش نفت و پتروشیمی به‌عنوان منابع ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» مورد استفاده قرار

گرفته است. در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، به منظور اجرای ماده (۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۵/۱۰/۱۳۸۸، نرخ سوخت واحدهای پالایشگاهی، پتروشیمی، فولادی و سایر واحدهای تولید فلزات و کانی‌های فلزی برابر سی درصد (۳۰٪)، واحدهای سیمانی برابر ده درصد (۱۰٪) و سایر صنایع (به غیر از نیروگاه) برابر ده درصد (۱۰٪) نرخ متوسط خوراک گاز تحویلی به شرکت‌های پتروشیمی در نظر گرفته شد که منابع حاصله در ردیف (۳) منابع دریافتی جدول تبصره «۱۴» قرار گرفت. از طرفی، نرخ متوسط خوراک گاز تحویلی به شرکت‌های پتروشیمی براساس جزء «۴» بند «الف» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تعیین می‌شود.

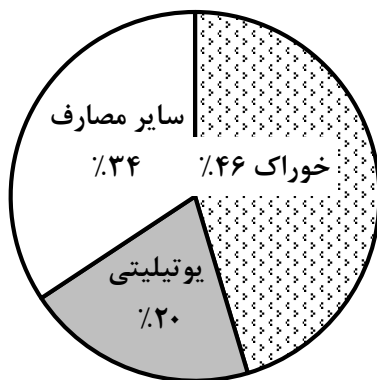
در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نیز، ذیل ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» از محل افزایش نرخ سوخت گاز طبیعی تحویلی به صنایع، ۹۴۴۰۶۸ میلیارد ریال منابع دیده شده است که در این گزارش سعی شده آثار این سیاست بر صنایع پالایش نفت و پتروشیمی مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

تبیین موضوع

با هدف کاهش یارانه پنهان انرژی، افزایش درآمد دولت و تک‌نرخ شدن نرخ گاز طبیعی تحویلی به صنعت پتروشیمی، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مقرر شده است، منابع حاصل از اصلاح نرخ سوخت گاز پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌ها و صنایع پایین‌دستی، مجتمع‌های احیای فولاد و مصارف مربوط به یوتیلیتی شامل برق، آب، اکسیژن و غیره آنها معادل نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها، صنایع سیمان و سایر صنایع معادل ۱۰ درصد نرخ خوراک پتروشیمی‌ها، به ارزش ۹۴۴۰۶۸ میلیارد ریال به منابع تبصره «۱۴» تحت ردیف (۵)

اضافه گردد. براساس گزارش شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سال ۱۴۰۰، حدود ۷۷ میلیون مترمکعب در روز (حدود ۲۸ میلیارد مترمکعب در سال) گاز طبیعی در صنعت پتروشیمی مصرف می‌شود. حدود ۵۴ درصد از این مقدار معادل ۴۲ میلیون مترمکعب در روز به‌عنوان سوخت^۱ و مابقی ۳۵ میلیون مترمکعب در روز برای خوراک در صنعت پتروشیمی مصرف شده است. در نمودار ۱، گاز مصرفی در صنعت پتروشیمی به تفکیک مصارف مختلف آورده شده است.

نمودار ۱. سهم مصارف مختلف گاز طبیعی صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۰

طبق محاسبات انجام شده، درآمد حاصل از اصلاح نرخ سوخت گاز پتروشیمی‌ها (برابر با نرخ خوراک گاز)، حدود ۲۹۹ هزار میلیارد ریال^۲ برآورد می‌شود. همچنین مطابق

۱. این مقدار شامل سوخت فرایندی و سوخت مجتمع‌های تأمین‌کننده سرویس‌های جانبی متمرکز شامل شرکت‌های پتروشیمی فجر، مبین و دماوند است.
 ۲. رقم حاصل با فرض پیش‌بینی نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها معادل ۱۵ سنت در هر مترمکعب متوسط سال

با آمار اخذ شده از سازمان برنامه و بودجه، میزان مصرف گاز طبیعی در پالایشگاه‌های نفت کشور و تلمبه‌خانه‌ها و صنایع پایین‌دستی آنها معادل ۸ میلیارد مترمکعب در سال ۱۴۰۱ پیش‌بینی می‌شود. لذا درآمد حاصل از اصلاح نرخ سوخت گاز پالایشگاه‌های نفتی حدود ۱۹۱ هزار میلیارد ریال^۱ برآورد می‌شود. در ادامه تأثیر افزایش نرخ سوخت گاز بر صنعت پالایش نفت و پتروشیمی ارائه می‌شود.

بررسی تأثیر سیاست افزایش نرخ سوخت گاز پالایشگاه‌های نفتی و پتروشیمی‌ها بر اقتصاد این صنایع

با هدف ارزیابی آثار اجرای سیاست افزایش نرخ سوخت گاز مجتمع‌های پتروشیمی و پالایشگاه‌های نفتی، در ادامه تاب‌آوری این صنایع در برابر افزایش نرخ سوخت، از طریق انجام تحلیل حساسیت در سناریوهای مختلف انجام شده است. در جدول ۱ تأثیر سیاست افزایش نرخ سوخت گاز بر متوسط حاشیه سود مجتمع‌های پتروشیمی خوراک گاز و مایع ارائه شده است.

۱۴۰۱ با نرخ تسعیر ۲۳۰ هزار ریال برآورد شده است. همچنین میزان مصرف خوراک و سوخت گاز در صنعت پتروشیمی برای سال ۱۴۰۱ مطابق با اطلاعات اخذ شده از سازمان برنامه و بودجه به‌ترتیب برابر با ۸ و ۱۲/۵ میلیارد مترمکعب در سال در نظر گرفته شده است.

۱. رقم حاصل با فرض پیش‌بینی نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها معادل ۱۵ سنت در هر مترمکعب متوسط سال ۱۴۰۱ با نرخ تسعیر ۲۳۰ هزار ریال برآورد شده است.

جدول ۱. تحلیل حساسیت افزایش نرخ سوخت گاز از طریق
برآورد حاشیه سود مجتمع‌های پتروشیمی

سناریو ۱۳	سناریو ۱۲	سناریو ۱	وضع موجود	شرح
نرخ سوخت معادل ۶۰ درصد نرخ خوراک	نرخ سوخت و خوراک معادل ۸۵ درصد نرخ حاصل از فرمول قیمتگذاری خوراک گاز طبیعی	نرخ سوخت معادل نرخ خوراک		
۳۶/۵	۳۶/۳	۳۰/۳	۴۲/۲۱	متوسط پتروشیمی‌های گازی (درصد)
۱۹/۵	۱۸/۳	۱۷/۵	۲۰/۷۵	متوسط پتروشیمی‌های مایع (درصد)

توضیحات: وضع موجود شامل نرخ خوراک و سوخت در هر مترمکعب به ترتیب برابر با ۲۶۱۹۰ و ۸۰۰۰ ریال و با لحاظ میزان فروش و سود خالص شرکت‌ها در ۶ ماهه اول ۱۴۰۰ برآورد شده است. در سناریوهای ۱، ۲ و ۳ نرخ خوراک حاصل از فرمول قیمتگذاری خوراک گاز طبیعی معادل ۱۵ سنت بر مترمکعب با نرخ تسعیر ۲۳۰ هزار ریال در نظر گرفته شده است.

به دلیل تفاوت ماهوی شرکت‌های پتروشیمی خوراک مایع و گاز، تأثیر اجرای افزایش نرخ سوخت معادل نرخ خوراک گاز بر وضعیت مالی آنها، نیاز به بررسی مجزا دارد. طبق نتایج جدول ۱، در صورت اجرای لایحه بودجه ۱۴۰۱ و افزایش نرخ سوخت پتروشیمی‌ها معادل نرخ خوراک گاز آنها، متوسط حاشیه سود شرکت‌های پتروشیمی گازی از ۴۲/۲۱ درصد به ۳۰/۳ درصد و حاشیه سود پتروشیمی‌های خوراک مایع از ۲۰/۷۵ به ۱۷/۵

درصد نسبت به سال ۱۴۰۰ کاهش می‌یابد. براساس آمار جدول ۱ مشاهده می‌شود در اثر اعمال سیاست پیشنهادی در لایحه بودجه ۱۴۰۱، وضعیت مالی پتروشیمی‌های خوراک گازی نسبت به پتروشیمی‌های خوراک مایع تحت تأثیر بیشتری قرار می‌گیرد. از سویی با توجه به سهم بالای هزینه خوراک پتروشیمی‌های خوراک مایع، این پتروشیمی‌ها عمدتاً وضعیت اقتصادی ضعیف‌تری نسبت به پتروشیمی‌های خوراک گازی دارند، به طوری که برآوردها نشان می‌دهد در صورت اعمال سیاست افزایش نرخ سوخت، تعدادی از شرکت‌های پتروشیمی خوراک مایع زیان‌ده خواهند شد.

شایان ذکر است این محاسبات شامل تأثیر افزایش نرخ سرویس‌های جانبی ناشی از افزایش نرخ سوخت شرکت‌های پتروشیمی تأمین‌کننده سرویس‌های جانبی نیست. بدیهی است در صورت لحاظ افزایش نرخ سرویس‌های جانبی، حاشیه سود شرکت‌های پتروشیمی کاهش بیشتری خواهد داشت. درضمن به دلیل هزینه بالای استهلاک پتروشیمی‌هایی که اخیراً به بهره‌برداری رسیده‌اند، افزایش نرخ سوخت می‌تواند وضعیت مالی این شرکت‌ها را با چالش مواجه کند.^۱

در جدول ۲ تأثیر سیاست افزایش نرخ سوخت گاز بر متوسط حاشیه سود پالایشگاه‌های نفتی آورده شده است.

۱. به دلیل در دسترس نبودن اطلاعات، امکان محاسبه دقیق اثر افزایش نرخ سوخت بر واحدهای پتروشیمی که در سال‌های اخیر وارد مدار تولید شده‌اند، وجود نداشت. اما به صورت برآوردی قیمت تمام شده تولید پک‌شن متانول (با فرایند مشابه پتروشیمی زاگرس) در واحد متانولی با سرمایه ۴۰۰ میلیون دلار، حدود ۲۶۰ دلار (با لحاظ افزایش قیمت سوخت واحد تولیدی و اثرات افزایش سوخت واحدهای تأمین‌کننده سرویس‌های جانبی بر افزایش قیمت سرویس‌های جانبی خریداری شده واحد تولیدی) محاسبه شد. این در حالی است که متوسط قیمت فوب خلیج فارس متانول در سال جاری حدود ۴۲۰ دلار بوده است.

جدول ۲. تحلیل حساسیت افزایش نرخ سوخت گاز از طریق
برآورد حاشیه سود پالایشگاه‌های نفتی

سناریو ۱۳	سناریو ۱۲	سناریو ۱	وضع موجود	شرح
نرخ سوخت معادل ۶۰ درصد نرخ خوراک	نرخ سوخت معادل ۸۵ درصد نرخ حاصل از فرمول قیمتگذاری خوراک گاز طبیعی پتروشیمی‌ها	نرخ سوخت معادل نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها		
۱۰	۹/۱	۸/۷	۱۰/۹	پالایشگاه نفت تهران (درصد)
۴/۴	۳/۸	۳/۴	۵/۱	پالایشگاه نفت اصفهان (درصد)
۷/۲	۶/۷	۶/۳	۷/۹	پالایشگاه نفت تبریز (درصد)

توضیحات: وضع موجود شامل نرخ سوخت برابر با ۸۰۰۰ ریال بر مترمکعب و با لحاظ میزان فروش و سود خالص شرکت‌ها در ۶ماهه اول ۱۴۰۰، برای کل سال ۱۴۰۰ برآورد شده است. در سناریوهای ۱، ۲ و ۳ نرخ خوراک حاصل از فرمول قیمتگذاری خوراک گاز طبیعی معادل ۱۵ سنت بر مترمکعب با نرخ تسعیر ۲۳۰ هزار ریال در نظر گرفته شده است.

مطابق اطلاعات ارائه شده در جدول ۲، در سناریوی ۱ (اجرای لایحه بودجه ۱۴۰۱ و افزایش نرخ سوخت گاز پالایشگاه‌ها تا معادل نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها)، حاشیه سود پالایشگاه‌ها کاهش زیادی خواهد داشت. شایان ذکر است علی‌رغم کاهش حاشیه

سود پالایشگاه‌ها به میزان ۱ تا ۳ درصد، به علت پایین بودن حاشیه سود این واحدها (عمدتاً زیر ۱۰ درصد)، سودآوری شرکت‌های پالایشی به مقدار ۲۰ تا ۳۵ درصد کاسته می‌شود که اقتصاد این واحدها را با مشکلات اساسی مواجه خواهد کرد.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد

همان‌طور که اشاره شد یکی از اهداف سیاست افزایش نرخ سوخت پتروشیمی‌ها به معادل نرخ خوراک گاز آنها، تک‌نرخی شدن قیمت گاز طبیعی تحویلی به صنعت پتروشیمی است. لکن به نظر می‌رسد اجرای این سیاست مطابق مفاد ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱، به سبب کاهش حاشیه سود شرکت‌های پتروشیمی و پالایش نفت و با توجه به ارزش قابل توجه سهام شرکت‌های پتروشیمی عرضه شده در بورس اوراق بهادار، تأثیر منفی بر بازار سرمایه داشته باشد. از دیگر تبعات اعمال این سیاست، زیان‌ده شدن برخی از پتروشیمی‌های خوراک مایع، به مخاطره افتادن وضعیت مالی پتروشیمی‌های تازه به بهره‌برداری رسیده و کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری جدید در صنایع پتروشیمی و پالایش نفت است که همگی موارد مغایر سیاست حمایت از تولید می‌باشند. بنابراین با هدف کاهش تبعات سیاست مدنظر، با حفظ درآمد دولت و تک‌نرخی شدن سوخت و خوراک گاز طبیعی مصرفی پتروشیمی‌ها، دو سناریو ۲ و ۳ قابل بررسی است. سناریو ۲ حالتی را تصویر می‌کند که در سال آتی به یکباره و طی یک سال سیاست تک‌نرخی شدن خوراک و سوخت گاز صنعت پتروشیمی به معادل نرخ خوراک تعدیل یافته پتروشیمی (نرخ سوخت و خوراک گاز معادل ۸۵ درصد نرخ حاصل از فرمول قیمتگذاری خوراک گاز طبیعی پتروشیمی‌ها) اعمال شود و سناریو ۳ بیانگر وضعیتی است

که با هدف افزایش تدریجی نرخ سوخت گاز و رسیدن به نرخ خوراک گاز صنعت پتروشیمی طی سه سال، در سال ۱۴۰۱، نرخ سوخت گاز به معادل ۶۰ درصد نرخ خوراک گاز پتروشیمی رسیده و در دو سال بعد هر سال ۲۰ درصد به عدد ۶۰ درصد - تا رسیدن به نرخ خوراک گاز پتروشیمی - اضافه گردد.

مطابق برآوردهای صورت گرفته در سناریو ۲ (نرخ سوخت و خوراک معادل ۸۵ درصد نرخ حاصل از فرمول قیمتگذاری خوراک گاز طبیعی پتروشیمی‌ها) و در سناریو ۳ (نرخ سوخت معادل ۶۰ درصد نرخ خوراک گاز طبیعی پتروشیمی‌ها) در جداول ۱ و ۲، حاشیه سود شرکت‌های پالایشی و پتروشیمی کاهش کمتری نسبت به سناریو ۱ (نرخ سوخت معادل نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها) داشته است.

درآمد مزاد دولت از محل اعمال سناریوی ۲ در شرکت‌های پالایشی و پتروشیمی به ترتیب حدود ۱۲۷ و ۱۹۹ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود. همچنین این ارقام درباره سناریو ۳، به ترتیب برابر ۸۲ و ۱۲۸ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود. ضمن آنکه با فروض در نظر گرفته شده در سناریو ۲ مبتنی بر کاهش ۱۵ درصدی در نرخ خوراک، کاهش درآمدی ذیل ردیف (۳) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ به ترتیب به میزان حدود ۱۰۰ هزار میلیارد ریال ایجاد خواهد شد. ارقام حاصل با فرض پیش‌بینی نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها معادل ۱۵ سنت در هر مترمکعب متوسط سال ۱۴۰۱ با نرخ تسعیر ۲۳۰ هزار ریال برآورد شده است. در صورتی که نرخ خوراک گاز فعلی پتروشیمی (حدود ۵۰ هزار ریال) در سال آینده نیز معتبر بوده و ادامه یابد، درآمد مزاد دولت (ذیل ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴») از محل اعمال سناریوی ۲ در شرکت‌های پالایشی و پتروشیمی به ترتیب حدود ۱۸۷ و ۲۹۲ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود. همچنین این ارقام درباره سناریو ۳، به ترتیب برابر ۱۲۰ و ۱۸۸ هزار

میلیارد تومان برآورد می‌شود. در جدول ۳ میزان درآمد مازاد دولت (ذیل ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه) از محل اعمال هریک از سیاست‌های لایحه بودجه و سناریوهای ۲ و ۳ در شرکت‌های پالایشی و پتروشیمی در دو حالت نرخ خوراک گاز پتروشیمی معادل ۱۵ سنت بر مترمکعب و ۲۰ سنت بر مترمکعب آورده شده است.

جدول ۳. سهم بخش پتروشیمی و پالایش نفت از منابع ردیف (۵) تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ در سناریوهای مختلف.

سناریو/بخش	فرضیات	سهم بخش پتروشیمی (هزار میلیارد ریال)	سهم بخش پالایش نفت (هزار میلیارد ریال)
لایحه بودجه	نرخ خوراک ۱۵ سنت	۲۹۹	۱۹۱
سناریو ۲ (نرخ خوراک و سوخت معادل ۸۵ درصد نرخ حاصل از فرمول خوراک)	نرخ خوراک ۱۵ سنت (تغییر نسبت به رقم لایحه بودجه)	۱۹۹ (-۱۰۰)	۱۲۷ (-۶۴)
	نرخ خوراک ۲۰ سنت (تغییر نسبت به رقم لایحه بودجه)	۲۹۲ (-۷)	۱۸۷ (-۴)
سناریو ۳ (نرخ سوخت معادل ۶۰ درصد نرخ خوراک)	نرخ خوراک ۱۵ سنت (تغییر نسبت به رقم لایحه بودجه)	۱۲۸ (-۱۷۱)	۸۲ (-۱۰۹)
	نرخ خوراک ۲۰ سنت (تغییر نسبت به رقم لایحه بودجه)	۱۸۸ (-۱۱۱)	۱۲۰ (-۷۱)

شایان ذکر است همان‌طور که آورده شد، در گزارش حاضر پیش‌بینی نرخ خوراک گاز حاصل از فرمول قیمتگذاری در سال ۱۴۰۱، در حالت کمیته معادل ۱۵ سنت بر مترمکعب در نظر گرفته شده، درحالی که هم‌اکنون این نرخ بیشتر از ۲۰ سنت است. همچنین پیش‌بینی‌های انجام شده از قیمت‌های جهانی انرژی حاکی از افزایش قیمت گاز طبیعی در هاب‌های آمریکایی و اروپایی است.^۱ با توجه به حضور نرخ گاز هنری هاب آمریکا، هاب آلبرتای کانادا و هاب‌های NBP انگلیس و TTF هلند در فرمول قیمتگذاری نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها، پیش‌بینی می‌شود نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها در سال ۱۴۰۱ از ۲۰ سنت در هر مترمکعب کمتر نشود. در این صورت علی‌رغم کاهش منابع در نظر گرفته شده تبصره «۱۴» براساس نرخ خوراک گاز ۱۵ سنت، پیش‌بینی می‌شود در سناریوهای ۲ و ۳ نیز مجموع ارقام آورده شده در ردیف‌های (۳) و (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ با نرخ‌های خوراک گازی محتمل بیشتر از ۲۰ سنت در سال ۱۴۰۱ (با فرض ادامه نرخ خوراک گاز فعلی حدود ۵۰ هزار ریال)، تأمین شود. درواقع همان‌طور که از داده‌های جدول ۳ مشخص است، در حالت نرخ خوراک ۲۰ سنتی علی‌رغم آنکه مازاد درآمد حاصل در هریک از سناریوهای ۲ و ۳ کاهش نسبت به مبلغ ۹۴۴ هزار میلیارد ریالی لایحه بودجه خواهد داشت، اما به سبب افزایش نرخ خوراک گاز پتروشیمی نسبت به نرخ در نظر گرفته شده در لایحه بودجه، موجب افزایش درآمد ردیف (۳) منابع تبصره «۱۴» خواهد شد. به‌طوری که مبلغ ۱۷۹۱ هزار میلیارد ریالی مجموع درآمدهای ردیف‌های (۳) و (۵) تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱، با نرخ خوراک ۲۰ سنتی در

1. World Bank: Natural Gas Price Forecast.

هریک از سناریوهای ۲ و ۳ به ترتیب به ۱۹۴۹ و ۱۸۳۱ تغییر می‌یابد. لذا پیشنهادهای ذیل با رعایت قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و مبتنی بر نتایج حاصل از سناریوهای ۲ و ۳ در جداول ۱ و ۲ ارائه می‌شود.

۱. عبارت «صنایع پایین‌دستی» در متن ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱، مبهم بوده و چنانچه منظور صنایع پایین‌دستی پالایشگاهی است، لازم است این عبارت به صورت «صنایع پایین‌دستی پالایشگاهی» تصحیح شود.

۲. اولویت اول پیشنهادی: تک‌نرخی شدن خوراک و سوخت گاز صنعت پتروشیمی طی سه سال

با توجه به پیش‌بینی روندهای جهانی در خصوص قیمت گاز طبیعی به‌نظر می‌رسد نرخ واقعی خوراک گاز طبیعی پتروشیمی بیشتر از نرخ برآورد شده ۱۵ سنت بر هر مترمکعب در سال ۱۴۰۱ باشد. لذا پیش‌بینی می‌شود با تغییر متن ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ به شرح ذیل، علاوه بر تقلیل مخاطرات سیاست ارائه شده در لایحه، کاهش در میزان درآمد حاصل از این ردیف در مقایسه با رقم ارائه شده در لایحه ایجاد نشود.

پیشنهاد می‌شود با رعایت قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، متن ذیل جایگزین متن ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ شود:

اصلاح ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱

«منابع حاصل از اصلاح نرخ گاز سوخت پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌ها و صنایع پایین‌دستی پالایشگاهی، مجتمع‌های احیای فولاد و مصارف مربوط به یوتیلیتی شامل برق، آب، اکسیژن و غیره آنها معادل شصت درصد (۶۰٪) نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها، صنایع سیمان و سایر صنایع معادل ده درصد (۱۰٪) نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها»

اولویت دوم پیشنهادی: تک‌نرخی شدن خوراک و سوخت گاز صنعت پتروشیمی طی یک سال و در سال ۱۴۰۱

در صورت عدم اعمال پیشنهاد اول با فرض اعمال سیاست تک‌نرخی شدن خوراک و سوخت

گاز صنعت پتروشیمی طی یک سال و در سال ۱۴۰۱، پیشنهاد می‌شود متن ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ به شرح ذیل اصلاح شود.

پیشنهاد می‌شود با رعایت قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، متن ذیل جایگزین متن ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱ شود:

اصلاح ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱

«منابع حاصل از اصلاح نرخ گاز سوخت پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌ها و صنایع پایین‌دستی پالایشگاهی، مجتمع‌های احیای فولاد و مصارف مربوط به یوتیلیتی شامل برق، آب، اکسیژن و غیره آنها معادل نرخ خوراک تعدیل شده گاز پتروشیمی‌ها، صنایع سیمان و سایر صنایع معادل ۱۰ درصد نرخ خوراک تعدیل شده پتروشیمی‌ها.

نرخ خوراک گاز طبیعی صنعت پتروشیمی به معادل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) نرخ حاصل از فرمول قیمتگذاری گاز طبیعی موضوع جزء «۴» بند «الف» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تعیین می‌شود».

۳. در صورت اصرار بر اعمال سیاست اصلاح نرخ سوخت گاز مندرج در ردیف (۵) منابع تبصره «۱۴» لایحه بودجه ۱۴۰۱، ضرورت دارد به منظور ایجاد شفافیت لازم، سازمان برنامه و بودجه سازوکار مشخصی برای جبران زیان‌ده شدن برخی از واحدهای صنعتی به‌ویژه مجتمع‌های خوراک مایع پتروشیمی در متن لایحه مشخص کند.

شماره مسلسل: ۱۷۹۷۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۳۲. تحلیلی بر افزایش نرخ سوخت گاز در صنایع پتروشیمی و پالایشگاهی

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه صنعت)

تهیه و تدوین کنندگان: مرتضی نیکخواه نسب، فاطمه میرجلیلی

مدیر مطالعه: سعید شجاعی

همکار: مصطفی سعیدی

ناظران علمی: محمدحسن معادی رودسری، سعید شجاعی

واژه‌های کلیدی:

۱. نرخ سوخت گاز

۲. نرخ خوراک گاز

۳. پتروشیمی

۴. پالایشگاه

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۰/۱۳